

УДК 811.11'42

А. М. Гузак,
аспірант

(Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича)
alinaguzak@gmail.com

КОМУНІКАТИВНА РОЛЬ БІБЛІЙНИХ ЦИТАТ ТА ПРИТЧ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

У статті розглянуто особливості вживання біблійних цитат та притч, які слугують для формування позитивного іміджу сучасного політичного лідера. Робота виконана на матеріалі 58 оригінальних політичних промов американських президентів за період від повоєнного часу і до сьогодення. У результаті проведеного аналізу робиться висновок, що Біблія як найбільш поширений прецедентний феномен у президентській ораторській промові посилює прагматичну ефективність виступу, і, як наслідок, сприяє створенню позитивного іміджу сучасного політичного лідера.

Ключові слова: політичний дискурс, президентська промова, політичний імідж, прецедентний феномен, прецедентний текст.

Постановка проблеми. У фокусі нашого дослідження – мовні чинники президентської промови та їх позамовна роль у створенні позитивного іміджу публічної людини. Питання іміджу президента є надзвичайно важливе в наш час, адже це вагома складова його політичного успіху. Звідси, дослідження тексту президентської промови набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє прогнозувати, як політичний лідер буде сприйматися громадськістю та визначати його місце в національній свідомості.

Важливою складовою успіху політика-оратора, що забезпечує здійснення безпосереднього мовленнєвого впливу на формування громадської думки, є високий рівень мовної культури, одним із показників якого є використання прецедентних феноменів. Як свідчить аналіз фактичного матеріалу дослідження, найбільш поширеним прецедентним феноменом, до якого звертаються політичні діячі, є Біблія – основна книга християнства, яка впродовж віків займає найважливіше місце в культурному розвитку людства.

Об'єкт дослідження – вербальна об'єктивація політичного іміджу у президентській промові. **Суб'єкт** – особливості вживання Біблії як прецедентного тексту у формально-комунікативній організації промов американських президентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Явище прецедентності досліджували як закордонні, так і вітчизняні вчені-лінгвісти: Д. Багаєв, М. Бахтін, Д. Гудков, В. Дем'янков, Ф. Джонсон-Лейрд, А. Залевська, В. Карасик, Ю. Караулов, У. Кінч, В. Костомаров, В. Красних, О. Кубрякова, Дж. Крістева, Ю. Лотман, Є. Попова, Ю. Прохоров, Т. Фесенко та ін. Віддаючи належне їх науковим здобуткам, зауважимо, що проблема використання особливих прецедентних феноменів для формування позитивного іміджу політичного лідера залишається не достатньо розробленою.

Метою даної статті є встановлення особливостей вживання Біблії як прецедентного феномену в президентській ораторській промові, та визначення її ролі у створенні позитивного іміджу сучасного політичного лідера.

Поставлена у роботі мета передбачає вирішення таких **завдань**: визначення понять "президентська промова", "прецедентний феномен", "прецедентний текст", "політичний імідж" та виявлення їх основних характерних ознак; з'ясування типів прецедентних феноменів, які найчастіше використовуються в президентській ораторській промові; дослідження впливу прецедентних феноменів на створення позитивного іміджу політичного лідера.

Робочою гіпотезою нашого дослідження було припущення, що саме використання звернень до Бога, біблійних цитат, молитв та притч у політичній промові може слугувати вербальним механізмом створення позитивного іміджу сучасного політичного лідера.

Матеріалом дослідження є 58 політичних промов американських президентів від повоєнного періоду і до сьогодення. Приклади для аналізу відбиралися шляхом суцільної вибірки.

Виклад основного матеріалу. У даному дослідженні президентська промова розглядається як різновид інституційного політичного дискурсу, що представляє собою офіційний усний публічний виступ глави держави (президента) з позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуваннями, конкретними фактами і накресленням перспектив політичного розвитку країни. Такий виступ характеризується емоційністю, чіткістю постановки проблем, насиченістю, конкретністю, дієвістю, а також стислими часовими межами, і, як слушно зазначає І. Б. Морозова, об'єднує дві функції: функцію повідомлення інформації і функцію впливу [1: 64]. Кінцевим призначенням промови є вплив на свідомість аудиторії, її вибір, життєві позиції, думки, переконання.

Роль президента в політичному процесі розуміється як центральна, тому вирішальним фактором при обранні того чи іншого кандидата на найвищу посаду в країні належить іміджу політичного лідера. На наш погляд, це поняття найбільш вдало розкривається в політологічному словнику: "Політичний імідж –

це своєрідне уявлення населення про ідеальне втілення тієї чи іншої соціальної ролі" [2: 14]. Імідж складається із зовнішнього образу (одягу і речей, міміки, жестів) та внутрішнього образу, який неможливо побачити, але який відчувається і дуже впливає на сприйняття людини оточуючими (вміння правильно будувати спілкування, позитивні якості особистості, вміння розуміти людей і вміння справляти враження). До питань іміджології зверталися як закордонні, так і вітчизняні мовознавці: В. Бебик, П. Бірд, Є. Блажнов, Д. Блені, Ф. Буарі, Д. Б'юкенен, Р. Верслін, Д. Видрін, С. Голдмен, Т. Грінберг, А. Гуцал, К. Єгорова-Гантман, В. Ільїн, С. Катліпа, Е. Кемпбелл, В. Королько, П. Лазарсфелд, В. Моїсєєв, Дж. Наполітан, С. Недбаєвський, В. Полохало, Г. Почепцов, М. Різ, Е. Семпсон, М. Сміт, С. Телешун, М. Томенко, О. Феофанов, П. Фролов, А. Цуладзе, В. Шепель та інші.

В свідомості американського суспільства президент – це символ держави, батько американської нації, втілення величі та гідності, саме тому велика увага приділяється його особистісним якостям. Своєрідним індикатором іміджу у мовленні політиків є використання прецедентних феноменів – компонентів знань, позначення та зміст яких добре відомі представникам певної етнокультурної спільноти [3: 492]. Вони створюють певну систему цінностей, регулюють соціальну поведінку представників окремої національної лінгвокультурної спільноти, а саме засуджують або схвалюють її. Так як політичний дискурс має на меті лаконічно та яскраво здійснювати вплив на формування громадської думки та необхідного ставлення до певної особистості або події, то така специфічна особливість прецедентних феноменів досить часто застосовується в політичній ораторській промові, яка виступає компонентом політичного дискурсу.

Основним типом серед вербальних прецедентних феноменів виступає прецедентний текст, основними ознаками якого є особлива значущість як для окремих особистостей, так і для значної кількості осіб. До такого тексту особистість звертається неодноразово у своєму мовленні. На думку В. Красних, прецедентний текст – це вербальний прецедентний феномен, що зберігається в когнітивній базі у вигляді інваріанта сприйняття. Знання інваріанта сприйняття прецедентного тексту – необхідне та обов'язкове для всіх представників певної спільноти [4: 68].

У нашому розумінні прецедентний текст – це відомий твір, актуалізований в інших текстах, звернення до якого скероване лінгвокогнітивними механізмами інтертектуальності. Зауважимо, що особливістю прецедентних текстів є те, що вони рідко вводяться в мовлення повністю, частіше – фрагментами, натяками. Комунікація, яка містить такі тексти, є прагматично спрямованою, розкриває властивості мовної особистості, що зумовлені цілями, мотивами, ситуаційними інтенціями. Використання в мовленні прецедентних текстів – це свого роду демонстрація єдності зі своїм народом, а також натяк на відомі хрестоматійно позитивні чи негативні події, що вже відбувалися в історії.

Дослідження президентських промов свідчить про те, що публічний виступ у США побудований на особливостях жанру релігійної проповіді. Оскільки, проповідь – це публічна промова, що сповіщає, розтлумачує віровчення, спонукає до певних почуттів і поведінки, то стає очевидним той факт, що усі вище названі функції проповіді збігаються з головними функціями політичної промови. Варто зазначити, що промова політичного лідера характеризується використанням лексики, яка визначає традиційні ідейні цінності та національні ментальні особливості американського суспільства. У своєму виступі політикатор звертається до джерела, яке пропагує найвищі моральні стандарти – Біблії.

Релігійна складова політичного життя країни бере свій початок від творця американського інституту президентства Дж. Вашингтона, який володів вражаючою здатністю безпомилково надавати глибокого релігійного забарвлення своїм публічним виступам. Дж. Вашингтон навіть мав особистий молитовник, у якому власноруч писав молитви на кожен день тижня. Ці молитви забезпечують розуміння глибини його віри: *Oh, eternal and everlasting God, direct my thoughts, words and work. Wash away my sins in the immaculate blood of the Lamb and purge my heart by Thy Holy Spirit. Daily, frame me more and more in the likeness of Thy son, Jesus Christ, that living in Thy fear, and dying in Thy favor, I may in thy appointed time obtain the resurrection of the justified unto eternal life. Bless, O Lord, the whole race of mankind and let the world be filled with the knowledge of Thee and Thy son, Jesus Christ* [5]. – О, вічний і безсмертний Боже, спрямує мої думки, слова і вчинки. Змиє мої гріхи в невинній крові Агнця та очисти моє серце Духом Твоїм Святим. Щодня, твори мене у подібні Сина Твого, Ісуса Христа, що жив в страху Твоїм і помер за Тебе, і, можливо, я в призначений Тобою час отримаю воскресіння та життя вічне. Благослови, Господи, весь людський рід, і нехай світ наповниться пізнанням Тебе і Сина Твого, Ісуса Христа. Навіть у третьому куплеті гімну США говориться: *And this be our motto "In God is our trust"* – І це буде наш девіз: "На Бога покладаємось (тут і далі переклад мій).

У своїй першій промові в якості кандидата у президенти Дж. Кеннеді, звертаючись до американських громадян, цитує Святе Письмо: *My call is to the young in heart, regardless of age – to all who respond to the Scriptural call: "Be strong and of a good courage; be not afraid, neither be thou dismayed"* [5] – Я звертаюсь до усіх, хто молодий серцем, незалежно від віку, та відгукується на біблійний заклик: Будь сильним і мужнім, не жахайся і не бійся! Далі Дж. Кеннеді використовує цитату з Книги пророка Ісаї: *Recall with me the words of Isaiah: "They that wait upon the Lord shall renew their strength; they shall mount up with wings as eagles; they shall run and not be weary"* [5] – Пригадаймо разом слова пророка Ісаї: Ті, хто надію

складає на Господа, силу відновлять, крила підіймуть, немов ті орли, будуть бігати і не потомляться, будуть ходити і не помучаться! Для своєї промови в Далласі президент Кеннеді приготував такі слова: ... *the righteousness of our cause must always underlie our strength. For as was written long ago: "except the Lord keep the city, the watchmen waketh but in vain"* [5] – Праведність нашої справи завжди повинна підкреслювати нашу міць, тому що давним-давно написано: "якщо Господь не захистить міста, даремно пильнує сторожа". Улюблений уривок президента Дж. Кеннеді із Книги Еклезіяста: *"There is an appointed time for everything, and a time for every affair under the heavens"* [5] – Усьому під небом свій час і всякому ділу своя пора.

У результаті аналізу фактичного матеріалу встановлено, що частота вживання звернень до Всевишнього у промовах президентів становить 80 %, біблійних цитат 15.22 %. Також відмічено, що дієвим механізмом формування позитивного іміджу сучасного політичного лідера є молитва (4.78 %). Отже, у своїх промовах американські президенти використовують релігійні мотиви з метою створення почуття єдності у представників різних націй та віросповідань, що живуть у США. Релігійний плюралізм, характерний для Америки, є наслідком історичного розвитку країни, населення якої постійно поповнювалося за рахунок емігрантів з Європи, Азії, Африки, які, природно, сповідували різні релігії. Найбільш поширені релігійні течії у США представлені в діаграмі 1. Як бачимо більшість американців сповідує християнство (76.8 %), юдаїзм (1.7 %), мормонство (1.7 %), буддизм (0.7 %) та іслам (0.6 %).

Діаграма 1.

Для об'єднання представників різних націй та віросповідань, необхідним є символ, який надавав би їм відчуття єдності, цілісності та належності до однієї нації. Таким символом є Бог – охоронець нації та його одвічні істини. Наприклад: *This Nation was established by men who believed in God. You will see the evidence of this deep religious faith on every hand* [5] – Аналізуючи слова Г. Трумена, слушно зазначити, що президент для позначення Всевишнього використовує слово God (Бог), яке сприймається практично усіма американськими громадянами, однак кожен вільний інтерпретувати його по-своєму. Такі висловлювання забезпечують рівноправність американців, незалежно від їхніх релігійних переконань. Таким чином, американські президенти використовують релігійну лексику, не ображаючи чиїхось почуттів.

Для сучасного американського суспільства характерний швидкий темп поширення ісламу. Він є настільки високим, що це визнають представники Білого Дому. Так, держсекретар США за президентства Клінтона Мадлен Олбрайт, виступаючи на Азіатському форумі в Нью-Йорку підтвердила, що іслам показує найбільший ріст серед усіх релігій, існуючих в США. Однак, американське суспільство неоднозначне у своєму ставленні до цієї релігії. Ситуація ще більше загострилася після подій 11 вересня. ЗМІ представляли іслам як релігію, засновану на війні і агресії, а мусульман – зарозумілими, жорстокими екстремістами. Примирити дві світові релігії спробував Барак Обама, який виступаючи перед студентами Каїрського університету, закликав до нової ери у відносинах між Сполученими Штатами і півтора мільярдним мусульманським світом. Ці відносини мають базуватися на взаємній повазі і на тій істині, що Америка й іслам не заперечують одне одного, не потребують суперництва. Навпаки, їхні інтереси взаємно перетинаються, у них є загальні принципи – принципи справедливості й прогресу, толерантності й людської гідності. Президент розпочав свою промову цитатою із Корану: *As the holy Quran tells us, "Be conscious of God and speak always the truth." That is what I will try to do today* [5] – Як Священний Коран говорить нам: "Бійтеся Аллаха і завжди говоріть правду". Це те, що я спробую зробити сьогодні.

Б. Обама наголошує, що саме терористи порушують моральні принципи, викладені у Корані: *They have killed people of different faiths – but more than any other, they have killed Muslims. Their actions are irreconcilable with the rights of human beings, the progress of nations, and with Islam. The Holy Koran teaches that whoever kills an innocent is as – it is as if he has killed all mankind. And the Holy Koran also says whoever*

saves a person, it is as if he has saved all mankind [5] – Вони вбили людей різного віросповідання, але мусульман вони знищили найбільше. Їхні дії несумісні з правами людини, з прогресом окремих країн і з ісламом. Священний Коран вчить: той, хто вбив безневинну жертву – це так, наче він убив усе людство; той, хто врятував людину – це так, наче він врятував усе людство. Проте, самі приписи Корану чимало американців розуміє невірно. Наприклад: *"And kill them (the unbelievers) wherever you find them..."* – І вбивайте їх (невірних), де б ви їх не зустріли. Тут під невірними розуміються не представники іншого віросповідання, а ті, хто не вірить у Бога взагалі.

Президент Обама у своїй промові посилався на святе письмо трьох великих релігій. Він цитував Біблію, Талмуд і Коран як доказ того, що усі три книги містять заклик до миру і сам закликав до кращого взаєморозуміння між Сполученими Штатами та мусульманами: *The Holy Koran tells us: "O mankind! We have created you male and a female, and we have made you into nations and tribes so that you may know one another." The Talmud tells us: "The whole of the Torah is for the purpose of promoting peace." The Holy Bible tells us: "Blessed are the peacemakers, for they shall be called sons of God." The people of the world can live together in peace. We know that is God's vision, now that must be our work here on Earth* [5].

Б. Обама наголошує, що усім американцям властиве спільне прагнення жити в мирі та безпеці, отримати освіту і працювати гідно, любити свою сім'ю, свою громаду і свого Бога. Ці речі розділяє кожен, адже це надія всього людства: *... all of us share common aspirations to live in peace and security, to get an education and to work with dignity, to love our families, our communities, and our God. These things we share. This is the hope of all humanity* [5].

Релігія відіграє важливу роль у формуванні та розвитку американських інститутів, впливає на всі сфери життя в країні, включаючи і політичну сферу. Інавгурація президента є яскравим підтвердженням релігійної легітимності найвищої політичної влади. Так, на церемонії вступу на посаду глави держави Дж. Кеннеді були присутні представники духовенства всіх християнських релігій – католицький архієпископ, архієпископ грецької Православної Церкви, протестантський пастор "Центральної християнської церкви" та юдейський рабин.

Зв'язок політики та релігії є досить тісним. Так, президент Д. Ейзенхауер зауважив, що американська система правління немає сенсу, якщо вона не заснована на глибокій вірі, проте абсолютно немає значення, що це за релігія. Позиція Ейзенхауера відображає еволюцію взаємовідносин релігії та політики в США, які стали більш вільними: *...'all men are endowed by their Creator'. In other words, our form of government has no sense unless it is founded in a deeply-felt religious faith, and I don't care what it is. With us of course it is the Judeo-Christian concept, but it must be a religion with all men are created equal* [5].

Усі президенти США у своїх виступах підкреслюють, що головні Божі заповіді мають місце і в управлінні країною. Так, Р. Рейган зазначає, що протягом століть наголос Біблії на співчутті і любові до ближнього знайшов вираження в інституційних та урядових соціальних програмах допомоги і підтримки, таких як приватна благодійність, створення шкіл і лікарень, а також скасування рабства: *"For centuries the Bible's emphasis on compassion and love for our neighbor has inspired institutional and governmental expressions of benevolent outreach such as private charity, the establishment of schools and hospitals, and the abolition of slavery"* [5]. Президент Д. Ейзенхауер говорить, що без Бога не може існувати ні американська форма уряду, ні американський спосіб життя. Визнання Всевишнього є першим, самим основним, вираженням американізму. Батьки-засновники помітили це, і, з Божою поміччю, це визнання буде продовжуватись: *Without God there could be no American form of government, nor an American way of life. Recognition of the Supreme Being is the first, the most basic, expression of Americanism. Thus, the founding fathers of America saw it, and thus with God's help, it will continue to be* [5].

Вибір біблійних цитат і те, яким чином президент використовує їх, належить до найбільш вражаючих і показових аспектів президентської ораторської промови. Цитата з біблійного тексту, як правило, слугує для досягнення основної мети. Так, у розпал фінансової кризи чотири роки тому, президент Обама підкреслив: *"We remain a young nation, but in the words of Scripture, the time has come to set aside childish things"* [5]. У даному випадку була використана алюзія на послання апостола Павла до коринтян: *"When I was a child, I spoke as a child, I understood as a child, I thought as a child: but when I became a man, I put away childish things"* (Коли я дитиною був, то я говорив, як дитина, розумів, як дитина, як дитина я думав. Коли ж мужем я став, то відкинув дитяче). У своєму першому виступі президент Б. Клінтон звернувся до американського народу із закликом до дій та служінню державі: *The Scripture says, "And let us not be weary in well-doing, for in due season, we shall reap, if we faint not"* [5]. Як сказано в Святому Писанні: "Та не втомимося, роблячи добро, бо свого часу пожнемо врожай, якщо не ослабнемо".

Президент Дж. Картер як новий політичний лідер країни закликає до справедливості, доброти і людяності. Намагаючись залікувати рани Уотергейту та ще більше згуртувати американців, він також цитує Святе Письмо: *"He hath showed thee, O man, what is good; and what doth the Lord require of thee, but to do justly, and to love mercy, and to walk humbly with thy God"* [5]. – О, людино! Сказано тобі, що добро і чого вимагає від тебе Господь: діяти справедливо, любити справи милосердя і з Богом ходити смиренно твоїм." Цитата з Біблії була використана також в інавгураційній промові Дж. Кеннеді: *Let both sides unite to heed in all corners of the earth*

the command of Isaiah to "undo the heavy burdens ... [and] let the oppressed go free" [5] – Нехай обидві сторони об'єднуються для того, щоб донести в усі куточки землі завіт Ісаї: "розв'яжи пута ярма, і пригноблених відпусти на волю". У даному прикладі підкреслюється думка про те, що сторони, які протистоять одна одній, повинні об'єднати свої зусилля з метою збереження та зміцнення миру.

Вислів "A City upon a Hill (Місто на пагорбі)" із Нагірної проповіді Ісуса Христа, який записаний у п'ятій главі Євангелія від Матвія, користується великою популярністю серед американських політиків: "You are the light of the world. A city that is set on a hill cannot be hidden" [5] – Ви світло для світу. Не може сховатися місто, що стоїть на верховині гори. Так, президент Кеннеді у своєму зверненні до суду загальної юрисдикції штату Массачусетс наголосив, що зараз погляди усіх людей спрямовані на владу, тому представництва уряду в кожній галузі, на кожному рівні, національному, державному та місцевому, повинні бути як місто на пагорбі – побудовані і сформовані з людей, які знають, що на них покладена велика довіра та великі зобов'язання: *Today the eyes of all people are truly upon us – and our governments, in every branch, at every level, national, state and local, must be as a city upon a hill – constructed and inhabited by men aware of their great trust and their great responsibilities* [5]. Президент Рональд Рейган використовує образ міста на пагорбі у своїй прощальній промові: *I've spoken of the shining city all my political life, but I don't know if I ever quite communicated what I saw when I said it. But in my mind it was a tall proud city built on rocks stronger than oceans, wind-swept, God-blessed, and teeming with people of all kinds living in harmony and peace, a city with free ports that hummed with commerce and creativity, and if there had to be city walls, the walls had doors and the doors were open to anyone with the will and the heart to get here* [5] – Я говорив про славетне місто все своє політичне життя, але я не знаю, чи я коли-небудь повідомляв, що я уявляв, кажучи це. Я бачив велике горде місто, побудоване на скелях міцніших за океани, вітри. Це Богом благословенне місто, де проживають люди усіх національностей у гармонії і мирі. Це місто вільних портів, розвинутої торгівлі та творчості, і, якщо б там були міські стіни, у них були б двері, відкриті для всіх, хто мав щире бажання потрапити сюди.

Частотність вживання звернень до Бога, цитат із Біблії та промовляння молитв у виступах президентів відображена у Таблиці 1:

Таблиця 1.

Питома вага відносного вживання звернень до Всевишнього, біблійних цитат та молитв у промовах американських президентів від повоєнного періоду і до сьогодення

	Американський політичний дискурс	
	кількість	питома вага, (%)
Звернення до Бога	268	80
Цитати з Біблії	51	15.22
Промовляння молитви	16	4.78
Разом	335	100

З наведеної таблиці видно, що релігія в житті кожного американця займає помітне місце. Оскільки президент країни сприймається більшістю населення як символ нації, тому він зобов'язаний відігравати важливу політико-релігійну роль, не тільки як політичний лідер країни, але і як своєрідний священнослужитель державного культу. У зв'язку з цим у публічних виступах президентів США питома вага вживання звернень до Бога становить 80 %, біблійних цитат – 15.22 %, молитв – 4.78 %. Таким чином, саме Всевишній спрямовує дії президента. З Його благословення приймаються рішення, а президент – виконавець волі Бога.

Особливу роль у президентській ораторській промові відіграють біблійні притчі. Так, притчу про доброго самарянина, яка описується в Євангелії від Луки Нового завіту Біблії, знаходимо у виступі президента Дж. Буша-молодшого: *I can pledge our nation to a goal, "When we see that wounded traveler on the road to Jericho, we will not pass to the other side"* [5] – Я можу поставити перед нашою нацією таку ціль: коли ми бачимо пораненого мандрівника по дорозі до Ієрихон, ми не перейдемо на іншу сторону. За допомогою цієї аллюзії оратор закликає американців не бути байдужими до чужого горя, не забувати про милосердя та співчуття, тобто нагадує про головні людські цінності. Таким чином, підкреслюється важливість творити справи милосердя та безкорисливої допомоги ближнім.

Під час перебування в місті Х'юстон, штат Техас, президент Дж. Кеннеді у своїй промові процитував деякі місця з книги Притч і книги пророка Йоїла. Ці слова стосувалися друга президента, конгресмена Альберта Томаса, якого він дуже цінував: *"Your old men shall dream dreams, your young men shall see visions," the Bible tells us, and "where there is no vision, the people perish"* [5] – Старцям вашим будуть снитися сни, юнаки ваші будуть бачити видіння, а Біблія каже нам: При нестачі бачення народ гине. Звертаючись на засіданні ООН до тих, хто поділяє його бачення в США та за кордоном, президент Дж. Кеннеді також апелює до Святого Письма: *... as the Scriptures tell us, "No man who puts his hand to the plow and looks back is fit for the Kingdom of*

God" [5] – Ніхто з тих, хто кладе свою руку на плуга та назад озирається, не надається до Божого Царства! Таким чином, президент закликає завершити те, що було розпочато.

Досить часто у промовах президентів США порушується тема "дикої пустелі" (wilderness), з якою у Біблії тісно пов'язана ідея оновлення, очищення та наближення до Бога: сорок років, проведених народом Ізраїлю у пустелі, сорок днів посту Христа в пустелі. Розглянемо приклад із промови президента Р. Рейгана: *When the first President, George Washington, placed his hand upon the Bible, he stood less than a single day's journey by horseback from raw, untamed wilderness. There were 4 million Americans in a union of 13 States. Today, we are 60 times as many in a union of 50 States. So much has changed, and yet we stand together as we did two centuries ago* [5]. – Коли перший президент, Джордж Вашингтон, поклав руку на Біблію, лише одноденна подорож на коні відділяла його від дикої пустелі. З ним було чотири мільйони американців в союзі 13 штатів. Сьогодні нас в 60 разів більше, ми об'єднані в 50 штатів. Багато що змінилося, та все ж ми вистояли разом, як і два століття тому.

Президент Л. Джонсон у своєму інавгураційному зверненні також пригадує початок історії американського народу: *They came here – the exile and the stranger, brave but frightened – to find a place where a man could be his own man. They made a covenant with this land* [5] – Вони прийшли сюди як вигнанці і чужоземці, сміливі, але налякані, щоб знайти місце, де людина може бути собі господарем. Вони уклали завіт із цією землею. Одним із пунктів завіту президент Л. Джонсон проголошує єдність: *To those who were small and few against the wilderness, the success of liberty demanded the strength of union. Two centuries of change have made this true again* [5] – Від тих, хто був нечисленний проти пустелі, успіх свободи вимагав сили єдності. Два століття змін тільки посилили цю вимогу. І на завершення президент апелює до Святого Письма: *"Give me now wisdom and knowledge, that I may go out and come in before this people: for who can judge this thy people, that is so great?"* – "Даруй рабу Твоєму серце розумне, щоб судити народ Твій, розрізнати добро і зло; бо хто зможе керувати цим великим народом Твоїм?" Отже, президент – це покірний раб Божого задуму, що несе світло своєму народу.

Висновки. Таким чином, у результаті дослідження встановлено, що звернення до Бога, біблійні цитати, притчі та молитви служать для посилення прагматичної ефективності виступу політичного лідера. Апелюючи до загальнолюдських цінностей та ідеалів, акцентуючи позитивні перспективи розвитку країни шляхом залучення біблійної лексики, використовуючи у своїй промові релігійні мотиви, президент нагадує громадянам про основні закони, яких необхідно дотримуватися заради стабільності, стійкості та спокою у суспільстві.

Для політиків-ораторів Біблія завжди слугуватиме прецедентним текстом, що застосовується у своїх виступах для встановлення контакту з населенням. Це своєрідна сполучна ланка між політиком та аудиторією, яка забезпечує формування позитивного ставлення до тієї чи іншої політичної фігури. Релігійність політичного лідера сприяє зміцненню довіри населення до органів державної влади, а отже і створенню його позитивного іміджу.

Перспективою наших подальших досліджень є виявлення новітніх методів формування іміджу політиків, аналіз типології іміджу. Визначення особливостей формування позитивного політичного іміджу політичного лідера є першочерговим для глибшого розуміння як нових процесів, які відбуваються в сучасному світі, так і тих факторів, що впливають на ефективність публічної діяльності сучасних політиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Морозова І. Б. Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світлі гештальт-теорії : [монографія] / І. Б. Морозова. – Одеса : Друкарський дім, 2009. – 384 с.
2. Корнієнко В. О. Імідж політичного лідера : проблеми формування та практичної реалізації : [монографія] / В. О. Корнієнко, С. Г. Денисюк. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2009. – 144 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : [термінологічна енциклопедія] / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
4. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика и лингвокультурология / В. В. Красных. – М. : Гнозис, 2002. – 282 с.
5. Presidential Speech Archive [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://millercenter.org/president/speeches>.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Morozova I. B. Paradyhmatychnyi analiz struktury i semantky elementarnykh komunikatyvnykh odynits u svitli heshalt-teorii [The Paradigmatic Analysis of the Structure and Semantics of the Basic Communicative Units in the Light of the Gestalt Theory] : [monografiia] / I. B. Morozova. – Odesa : Drukarskyi Dim, 2009. – 384 s.
2. Kornienko V. O. Imidzh politychnogo lidera : problemy formuvannya praktychnoi realizatsii [The Political Leader's Image : Problems of Formation and Realization] : [monografiia] / V. O. Kornienko, S. G. Denysyuk. – Vinnytsa : UNIVERSUM-Vinnytsa, 2009. – 144 s.
3. Selivanova O. O. Suchasna linhvistyka [Modern Linguistics] : [terminolohichna entsyklopediia] / Olena Oleksandrivna Selivanova. – Poltava : Dovkillia-K, 2006. – 716 s.
4. Krasnykh V. V. Etnopsikholingvistika i lingvokulturologiya [Ethnopsycholinguistics and Lingual Culturology] / V. V. Krasnykh. – M. : Gnozis, 2002. – 282 s.
5. Presidential Speech Archive [Elektronny resurs]. – Rezhym dostupu : <http://millercenter.org/president/speeches>.

Матеріал надійшов до редакції 17.06. 2014 р.

Гузак А. Н. Коммуникативная роль библейских цитат и притч в формировании положительного имиджа современного политического лидера.

В статье рассматриваются особенности использования библейских цитат и притч для формирования положительного имиджа современного политического лидера. Работа выполнена на материале 58 оригинальных политических речей американских президентов за период от послевоенного времени и до наших дней. В результате проведенного анализа делается вывод, что Библия как наиболее распространенный прецедентный феномен в президентской ораторской речи усиливает прагматическую эффективность выступления, служит дополнительным средством установления контакта с народом и, как следствие, способствует созданию положительного имиджа современного политического лидера.

Ключевые слова: *политический дискурс, президентская речь, политический имидж, прецедентный феномен, прецедентный текст.*

Guzak A. M. The Communicative Role of Biblical Quotations and Parables in Creating the Modern Political Leader's Positive Image.

The article looks at the peculiarities of the biblical quotations and parables usage for creating the political leader's positive image. The work is based on 58 original political speeches of American Presidents. The actual material dates from the post-war period to nowadays. The investigation results in the conclusion that in the president's oratory Bible, as the most wide-spread precedent phenomenon, enhances the pragmatic performance effectiveness, serves as additional means of the contact with people, and, consequently, contributes to the modern political leader's positive image. The scientific methods used in the research are: structural, functional, pragmatic, discourse-analysis, method of quantitative calculations. The positive political image is used as the main means of influencing the public opinion. The ultimate purpose of the presidential speech is its effect upon the audience's minds, its choice, life position, thoughts, beliefs. Appealing to the universal values and ideals, emphasizing the positive prospects of the development by using the biblical vocabulary, religious motives, president reminds citizens about the basic laws that must be followed for the sake of the stability and peace in the society. Bible as a precedent text used in the speeches of politicians serves to establish contact between the political leader and the public, ensures the formation of a positive attitude towards a political figure. The political leader's religiousness promotes the public confidence in the government institutions, and thus creates his / her positive image.

Key words: *political discourse, presidential speech, political image, precedent phenomenon, precedent text.*